

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 21 februari 1929 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckta motioner angående vissa husdjurs
hänförande till utmätningsfri egendom.*

Första lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 106 i första kammaren av herr *Johansson, Johan*, och nr 84 i andra kammaren av herr *Andersson i Dunker m. fl.* I motionerna, vilka äro likalydande, har hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av 65 § utsökningslagen, att till utmätningsfri egendom även må hänföras produktivt använda husdjur, då värdet av gäldenärs utmätningsbara tillgångar icke uppgår till i lagen fastställda minimibelopp. Motionärerna hava tillika anhållit, att vederbörande utskott ville uppgöra förslag till lagändring.

Till stöd för sin hemställan hava motionärerna huvudsakligen anført: Enligt 65 § utsökningslagen undantoges från utmätning dels nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans make och oförsörjda barn eller adoptivbarn, dels ock nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören till ett värde av högst femhundra kronor, eller, där gäldenären icke vore familjeförsörjare och ej heller hade eget hushåll, högst tvåhundra kronor. Genom denna bestämmelse om utmätningsfrihet för husgeråd, arbetsredskap m. m. skyddades i allmänhet den mindre bemedlade gäldenärens lösa egendom vid utmätning, försåvitt egendomen bestode av föremål av i lagen angivet slag, men ett annat förhållande rådde, så snart gäldenärens tillgångar även utgjordes av annat slags egendom. Jordbruksarbetare och likställda på landsbygden, för att nämna exempel, ägde i regel icke lös egendom till ett värde, som tillnärmelsevis uppginge till högsta utmätningsfria beloppet enligt lagens bestämmelser, men de vore trots detta icke skyddade för utmätning. I tillgångarna inginge nämligen som oftast ett eller annat husdjur, såsom ko eller gris. Sådan egendom undantoges icke från exekutiva åtgärder, hur ringa det sammanlagda värdet av familjens egendom än måtte vara.

Med hänsyn till den uppfattning, som motionärerna sålunda gjort gällande i fråga om möjligheten att från utmätning undantaga husdjur, aktar utskottet

*Innebörden av
ordet "lösören"
i 65 § U. L.*

nödigt att närmare undersöka innebörden av ordet »lösören» i 65 § utsökningslagen. Utskottet får då erinra, att 62 § utsökningslagen, som handlar om den ordning, i vilken en gäldenärs tillgångar skola ifrågakomma till utmätning, föreskriver, att om ej borgenär och gäldenär annorlunda sämjas, skola i mät tagas »först lösören, därefter fordran eller annan rättighet, som kan överlåtas, och sist fast egendom». Ordet lösören i detta lagrum har självfallet en så vidsträckt innebörd, att därunder inbegripas även husdjur. När lagen därefter i 65 § bland den egendom, som skall undantagas från utmätning, nämner »nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören», torde det ligga närmast till hands att anse ordet lösören där äga samma innebörd i nu förevarande avseende som i 62 § och följaktligen beteckna jämte annat även husdjur.

Att uttrycket lösören äger den nu nämnda innebörden, synes för övrigt vinna stöd av vad som förekommit vid tillkomsten av 65 § utsökningslagen. I det förslag till utsökningslag, som framlades för 1877 års riksdag, stadgades i detta lagrum, att om gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn saknade utväg till nödtorftigt uppehälle skulle från utmätning undantagas bland annat »nödiga arbetsredskap» till högst ett visst i lagrummet angivet värde. Det särskilda utskott, till vars behandling förslaget hänsköts, hemställde, att efter orden »nödiga arbetsredskap» skulle tilläggas orden »och husgeråd». I en reservation yrkade emellertid flera ledamöter, att det av utskottet föreslagna uttrycket »nödiga arbetsredskap och husgeråd» måtte utbytas mot orden »de mest nödvändiga lösören». Under den debatt, som uppstod i andra kammaren, erinrade en av reservanterna, att enligt lagstiftningen i vissa främmande länder husdjur i närmare angiven omfattning finge undantagas från utmätning, och en annan reservant framhöll till belysande av skillnaden mellan utskottets förslag och reservanternas, att en fattig gäldenär möjligen icke ägde annat än en ko och att en sådan icke kunde få namn av arbetsredskap eller husgeråd utan vore att hänföra till lösören. Även eljest fälldes i kammaren yttranden av denna innebörd. Andra kammaren biföll ock reservationen, varemot första kammaren godkände utskottets förslag i förevarande del. Efter sammanjämkning erhöll lagrummet en lydelse, enligt vilken från utmätning skulle undantagas bland annat »nödiga arbetsredskap eller andra lösören». Genom lag den 17 mars 1905 undergick lagrummet vissa ändringar, av vilka må nämnas, att i nyssberörda uttryck ordet »nödiga» insköts framför »lösören».

Av intresse i förevarande avseende är jämväl lagen den 10 mars 1922 om utsträckt rätt att från utmätning få undantagen viss egendom, vilken lag var av provisorisk karaktär. Genom densamma förordnades, att under i lagen angivna förutsättningar från utmätning skulle undantagas, »utöver vad i 65 § utsökningslagen sägs, bohag, husgeråd och husdjur till ett sammanlagt värde av högst femhundra kronor». Det torde ej hava varit meningen att genom denna bestämmelse införa utmätningsfrihet för annat slag av egendom än sådan, som redan dessförrinnan kunnat undantagas från utmätning.

Den uppfattningen, att uttrycket lösören i 65 § utsökningslagen betecknar jämväl kreatur, synes även hava gjort sig gällande i rättspraxis. Följande rättsfall må här omnämnas. Sedan en ko tagits i mät hos en gäldenär, kla-

gade denne hos vederbörande överexekutor med yrkande om utmätningens upphävande. Till stöd härför anförde gäldenären, att han genom den utmäta egendomens försäljning komme att sakna utväg till nödortfikt uppehälle för sig och sina två minderåriga barn. I avgiven förklaring yttrade utmätningsmannen bland annat, att då, såvitt det kunnat utrönas, gäldenären icke ägde annan utmätningsbar egendom än kon samt denna icke kunde anses nödig för gäldenärens utkomst, densamma ansetts böra tagas i mät. Överexekutor fann vad gäldenären anført ej föranleda ändring i eller upphävande av överklagade förrättningen. Häremot anförde gäldenären besvär hos Svea hovrätt. Genom utslag den 23 november 1926 upphävde hovrätten utmätningen, då gäldenären på grund av vad i målet blivit upplyst rörande hans förhållanden måste jämlikt bestämmelserna i 65 § utsökningslagen anses berättigad att från utmätning undantaga ifrågavarande ko (jfr Svensk juristtidning 1927, rättsfall s. 80).

Av den nu lämnade redogörelsen torde tydligt framgå, att uttrycket lösören i 65 § utsökningslagen omfattar husdjur och att alltså även dessa skola under i lagen angivna förutsättningar undantagas från utmätning. Någon skillnad torde i detta avseende icke föreligga mellan produktivt använda husdjur och andra sådana. Att märka är emellertid, att ett husdjur för att kunna undantagas från utmätning skall vara att hänföra till »nödiga» lösören. Huruvida detta är förhållandet, måste naturligen bero på en prövning av omständigheterna i varje särskilt fall. Då det med hänsyn till vad sålunda anförts lär saknas anledning att vidtaga den av motionärerna påyrkade ändringen i utsökningslagen, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 februari 1929.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerman, greve Spens, Larson i Lerdala, Klefbeck, Anderson i Hägelåkra, Schlyter och Svenson i Eskhult;

från andra kammaren: herrar Björkman, Nilsson i Antnäs, Lindqvist i Halmstad*, Olsson i Ramsta*, Hedlund i Östersund, Christenson, Sjögren och Jonsson i Risinge.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.